

TRAUMOS DARBO VIETOJE: ATVEJŲ ANALIZĖ

Darbo autorės. Emilė VŽESNIAUSKAITĖ (VI kursas), Emilija MIKULIENĖ (VI kursas).

Darbo vadovai. Dr. Sigitas LAIMA, Diana VASILJEVAITĖ VU MF Biomedicinos mokslų institutas, Patologijos, teismo medicinos katedra.

Įvadas. Nelaimingas atsitikimas darbe – įvykis darbe, įskaitant eismo įvykį, atliekant darbo funkcijas ar būnant darbo vietoje, dėl kurio darbuotojas patiria žalą sveikatai ir netenka darbingumo nors vienai dienai arba dėl kurio darbuotojas miršta, nustatyta tvarka iširtas ir pripažintas nelaimingu atsitikimu darbe. Šiame darbe analizuojami nelaimingi atsitikimai darbe, pasibaigę darbuotojo mirtimi. Remiantis Lietuvos Valstybinės darbo inspekcijos duomenimis, 2020 m. šalyje užregistruoti 33 mirtini įvykiai darbe. Dažniausiai šie atsitikimai užfiksuoti transporto ir saugojimo, statybų ir apdirbamosios gamybos ekonominės veiklos sektoriuose. Kiekvienais metais Lietuvoje dažniausi traumos mechanizmai: kritimas iš aukščio, kontaktas su judančiu objektu (virstant nupjautam medžiui, atliekant techninių priemonių aptarnavimo ir remonto darbus, įjungus montuojamą įrenginį), elektros iškvos poveikis. 2020 m. nustatyti 2 darbuotojai, kurie įvykio metu buvo neblaivūs. Lietuvos statistikos duomenys buvo palyginti su Eurostat statistikos duomenimis (2020 m.). Europos Sąjungos šalyse užfiksuoti 3355 nelaimingi atsitikimai darbe, pasibaigę mirtimi. 2/3 visų mirtinų įvykių Europos Sąjungos šalyse įvyko statybų sektoriuje. Kiti pagrindiniai sektoriai, kuriuose įvyksta mirtinos traumos – gamybos, transporto ir saugojimo, agrokultūros ir miškininkystės sektoriai. Dažniausi traumos mechanizmai, lėmę mirtinų įvykių darbe skaičių 2020 m. Europos Sąjungos šalyse, buvo kontaktas su judančiu objektu, kritimas iš aukščio, elektros iškvos poveikis.

Atvejų aprašymas. Išanalizuoti 10 mirtinų traumos darbo vietoje atvejų, įvykusių 2013–2022 m. Lietuvoje. 7 traumos iš 10 įvyko šiltuoju metų periodu (balandžio-rugsėjo mėnesiais). Visi nukentėję asmenys buvo vyriškosios lyties, nuo 27 iki 66 metų amžiaus, vidutinis amžius 47 metai. 3 atvejai įvyko statybų, 3 agrokultūros ir miškininkystės, 2 transporto ir saugojimo, 1 gamybos ir 1 sveikatos priežiūros sektoriuose. Nagrinėjant traumas mechanizmus nustatyta, jog 3 mirtys įvyko dėl kritimo iš aukščio, 3 dėl elektros iškvos poveikio, 4 dėl kontakto su judančiu objektu (virstant nupjautam medžiui, atliekant techninių priemonių aptarnavimo ir remonto darbus, įjungus montuojamą įrenginį). Autopsijos metu alkoholio kiekis kraujyje buvo tiriamas 9 iš 10 atvejų, šlapime – 8 iš 10 atvejų. Alkoholio rasta dviejų tiriamųjų mėginiuose, pirmuoju atveju 1,04‰ kraujyje ir 2,18‰ šlapime, antruoju atveju 2,08‰ kraujyje ir 2,06‰ šlapime. 3 atvejais iš 10 buvo tirtas narkotinių ir stipriai veikiančių medžiagų kiekis kraujyje. Vienam iš tiriamųjų kraujyje rasta metamfetamino (0,032 mg/l). Kritimo iš aukščio bei judančių objektų poveikio atvejais, autopsijos metu nustatyti galvos smegenų sumušimai, dauginiai išoriniai sužalojimai, dauginiai kaulų lūžiai. Traumų dėl elektros

iškrovos poveikio atvejais autopsijos metu stebėtos elektros srovės jėgimo bei išėjimo žymės, odos nudegimai dėl terminio poveikio. Taip pat kontakto su judančiu objektu atvejais pagrindiniai autopsijos radiniai buvo dauginiai išoriniai sužalojimai, vidaus organų plyšimai, kaulų lūžiai bei galūnių amputacijos.

Išvados. Išanalizavus Valstybinės teismo medicinos tarnybos Vilniaus skyriaus pateiktus autopsijos duomenis asmenų, mirusių darbo vietoje, nustatyta, jog tai vyriškos lyties, vidutinio amžiaus (vid. 47 m.) asmenys. Dažniausiai šie įvykiai užfiksuoti šiltuoju metų periodu, balandžio – rugsėjo mėn. Tokia pati tendencija stebima ir Europos Sąjungos bei Lietuvos statistiniuose duomenyse. Analizuojant pateiktus atvejus dominuoja statybų, miškininkystės bei agrokultūros ekonominiai sektoriai, o dažniausiai mirtį lemiantis traumas mechanizmas buvo kontaktas su judančiu objektu. Autopsijos metu dažniausiai nustatomi sužalojimai, padaromi kietais bukais daiktais. Alkoholio ir narkotinių medžiagų toksinis poveikis yra faktorius, galimai turintis įtakos nelaimingo įvykio darbe pasireiškimui.

Raktažodžiai. Traumas darbo vietoje; nelaimingi atsitikimai darbe; mirtinos traumas.